

LES COL·LECCIONS DEL MUSEU D'ART EN EL SEU MARC HISTÒRIC I ARTÍSTIC, per FRANCESC FONTBONA

**L'altra col·lecció del Museu d'art de Sabadell, catàleg d'exposició. Museu
d'Art de Sabadell, 1995**

Els museus, si no són de nova planta fills d'una metòdica planificació, neixen i es formen amb aportacions disperses i heterogènies, fruit però de les particulars circumstàncies històriques de la comunitat a què pertanyen. El resultat sol ser col·leccions miscel·lànies sempre dintre d'unes especialitats centrals, que en certa manera, però, vénen a ser com radiografies fragmentàries de la comunitat que els ha creat. I es el fet de ser un reflex d'aquesta societat concreta el que els dona una unitat i una raó de ser.

Sabadell, ciutat que genera una notable escola pictòrica amb vida pròpia des del segle XIX, té també al seu Museu una variada representació, a voltes molt important, d'obres de més artistes destacats d'altres orígens. En aquestes col·leccions no estrictament sabadellenques del Museu d'Art de Sabadell hi ha moltes obres, una selecció de les quals s'exposa ara aquí. Diverses d'aquestes són especialment notables dins el conjunt de la producció dels seus autors. Les obres són a l'exposició, i en aquest mateix catàleg el personal del Museu ja les ha catalogades i ha comentat la personalitat dels seus autors. N'hi ha algunes, però que mereixen ser especialment subratllades pel que tenen de singulars en qualitat o bé en significació.

L'època que comprèn el gruix principal dels fons del Museu d'Art de Sabadell és la que s'estén entre el modernisme i el noucentisme. Són uns anys clau en la història de l'art català i en la història, també de l'art internacional ja que és el moment en què els artistes prenen plena consciència de la transcendència de la seva activitat i des d'aquest convenciment preparen la revolució posterior de l'avantguardisme del segle XX. El modernisme català era, més que un estil, una actitud: la voluntat conscient dels artistes del país de fer una cultura "moderna" que trenqués la rutina de la gran majoria dels seus antecessors que, bé que des d'una molt alta competència tècnica, s'havien abandonat a la còmoda satisfacció dels desigs del mercat de l'art de la societat de la "febre d'or".

Si anem per èpoques, dels grans mestres de la pintura modernista a les col·leccions de Museu hi ha un dibuix de Santiago Rusiñol – dedicat a Joan Vila Cinca, el patriarca de la pintura sabadellenca – d'interès extraordinari pel fet que és una obra molt primerenca del pintor, que ens permet conèixer millor els seus orígens. I del gran company de Rusiñol, Ramons Casas, s'exposen els originals de la sèrie humorística *Els adelantos del siglo XX* – voluntari exercici de recreació de les típiques rajoles d'oficis catalans populars, adaptades però als nous oficis moderns – així com també un carbó ben característic del tipus femení que l'artista consagrà i que arribà a ser com un emblema de la Catalunya de la seva època. D'aleshores, cal destacar també dos bons exemplars del l'escassíssima producció de Carles Casagemas, l'amic de Picasso que amb el suïcidi a París, en plena joventut, havia de provocar en aquest la profunda melangia que donà origen a l'eclosió de la seva època blava.

El noucentisme va significar també, més que la fixació d'un estil concret, la codificació d'uns patrons estètics que dotaren Catalunya d'una personalitat pròpia. Si als modernistes els preocupava ser moderns, als noucentistes els preocupava més

aviat ser autèntics, i aquesta autenticitat varen acabar buscant-la en les fonts de la tradició mediterrània, sòbria, equilibrada i mesurada.

Una de les obres més refinades de Laura Albeniz, un bon bust escultòric femení d'Enric Casanovas, una personal i arcaïtzant parella de dones del malaguanyat Manuel Cano, i unes excel·lents obres de Feliu Elias, entre les quals, l'inquietant retrat quasi surrealista del seu germà Lluís nen -enriqueixen al Museu el panorama de l'art català d'aquesta complexa època noucentista.

D'altra banda, d'entre les obres dels autors de la generació del 17, aquells que volgueren superar l'idealisme noucentista sense acabar de crear una alternativa homogènia, cal destacar un d'aquells puríssim dibuixos de Francesc Domingo, en què el traç és essència, els retrat que Josep de Togores va fer de Manolo Hugué - de qui hi ha també unes petites pintures - i de la muller d'aquest, Totote ,una natura morta de vilanoví Rafael Sala - el company de joventut emigrat als Estats Units, de Joan Miró i ER Ricart- i un excel·lent paisatge estructural del lleonès Celso Lagar, tan integrat tanmateix als grups catalans d'aquesta generació i que havia de tenir una certa projecció avantguardista de caire molt personal.

Entre les mostres d'artistes forasters, cal remarcar dues típiques pintures de Francisco Iturrino, aquell càntabre, basc d'adopció, que s'integrà al món dels *fauves* francesos més genuïns, i un incisiu retrat femení a la mina de plom del gran japonès de l'escola de París Tsuguharu Foujita.

Totes aquestes peces i les altres que no per més comunes deixen de tenir una considerable representativitat dins l'obra de cada un dels seus autors (els pintors Baixeras, Callicó, Canals, Domenge, Simó Gómez, Graner, Padilla, Meifrèn, Mir, Obiols, Pidelaserra, Tamburini, o dels escultors Borrell Nicolau, Clarà, Granyer, Rebull, Ros Bofarull, i els altres), han de cedir el protagonisme de la col·lecció, tanmateix, a dos importats conjunts veritablement extraordinaris.

Un és la col·lecció de caricatures de Lluís Bagaria. Es tracta d'un conjunt de noranta dibuixos acolorits, sens dubte els millors d'un artista que en centrar bàsicament la seva activitat en el dibuix humorístic per a la premsa, poques vegades com aquí desenvolupa tan esplendorosament la seva visió sintètica i aguda de la personalitat dels seus retratats, cosa que a la llarga el convertirà després, a Madrid, en un dels pocs dibuixants de l'època les caricatures del qual tenien caràcter d'autèntics editorials d'opinió. És una galeria de personatges - representada a l'exposició per una petita tria - que pot equiparar-se perfectament, en el vessant satíric, a la que en el pla "seriós" va fer coetàniament Ramon Casas, i que es conserva majoritàriament al Gabinet de Dibuixos i Gravats del Museu Nacional d'Art de Catalunya de Barcelona.

L'altre gran conjunt - també present a través d'uns pocs exemples triats- són els cinquanta original a la tinta xinesa d'un dels llibres cabdals de Xavier Nogués, *50 ninots*, aparegut el 1922. Més sobri que el seu predecessor, *La Catalunya pintoresca*, els 50 ninots condensen, reprenent el fil de les antigues auques, un seguit d'expressions i frases fetes catalanes tot traduint-les en imatges concises, d'una ironia extrema i alhora ben simple, que constitueixen la quinta essència conceptista del personal expressionisme de l'autor.

Només per aquests dos grans conjunts, el Museu d'Art de Sabadell ja seria el dipositari de dues grans obres mestres de l'art català modern, i tindria per això un lloc destacat entre els museus del país. Aquesta exposició d'ara n'ha d'esdevenir la demostració més palesa.